

Vispārīgās kvalitātes prasības

Publicēts: 23.11.2020.

Kvalitātes dokumenti statistikas iestādēm

Eiropas un starptautiskie kvalitātes dokumenti

Eiropas Statistikas sistēmas kvalitātes deklarācija īsi pauž Eiropas statistikas sistēmas kvalitātes saistības.

 [Eiropas Statistikas sistēmas kvalitātes deklarācija](#)

Eiropas Statistikas prakses kodekss ir Eiropas Statistikas sistēmas vienotā kvalitātes ietvara pamatdokuments un pašregulējošs instruments. Tā mērķis ir nodrošināt sabiedrības uzticību Eiropas statistikai un tas nosaka 16 vispārīgus principus un tiem atbilstošus rādītājus kā izstrādāt, sagatavot un izplatīt statistiku. Šie principi attiecas uz statistikas iestāžu institucionālo vidi, statistikas nodrošināšanas procesiem un statistikas rezultātiem.

 [Eiropas Statistikas prakses kodekss](#)

Apvienoto Nāciju Organizācijas Oficiālās statistikas pamatprincipi ir Globālās (pasaules) statistikas sistēmas pilārs. Desmit vispārīgi principi regulē oficiālo statistiku un ir piemērojami nacionālajām statistikas sistēmām un iestādēm to ikdienas darbā.

 [ANO oficiālās statistikas fundamentālie principi](#)

OECD Rekomendācija par labo praksi statistikā apkopo dažādos dokumentos eksistējošās vispārīgās statistikas kvalitātes prasības, lai palīdzētu OECD dalībvalstīm globālā mērogā to sagatavoto statistiku prezentēt kā OECD prasībām atbilstošu. Divpadsmit rekomendācijas kopumā atbilst Apvienoto nāciju organizācijas (ANO) statistikas pamatprincipiem un Eiropas Statistikas prakses kodeksā noteiktajam.

 [OECD Rekomendācija par labo praksi statistikā](#)

Latvijas oficiālās statistikas sistēmu (turpmāk – OSS) veido valsts institūcijas, kas nodrošina oficiālo statistiku (turpmāk – statistikas iestādes) un Statistikas padome. OSS vadošā iestāde ir CSP, kas koordinē oficiālās statistikas nodrošināšanas darbības un palīdz statistikas iestādēm, sniedzot metodiskos norādījumus un izdodot rīkojumus, kas nepieciešami kvalitatīvas oficiālās statistikas nodrošināšanai.

Lai panāktu, ka OSS tiek ievēroti vienoti principi un prasības, CSP ir izstrādājusi OSS Kvalitātes politiku un ir noteikusi vispārīgās kvalitātes prasības statistikas iestādēm, kas ir balstītas uz Eiropas Statistikas prakses kodeksu.

 [Oficiālās statistikas sistēmas kvalitātes politika](#)

 [Rīkojums par oficiālās statistikas vispārīgajām kvalitātes prasībām](#)

OSS Kvalitātes politikas ieviešanai CSP ir izstrādājusi Saprašanās memorandu, kuram pievienojoties statistikas iestādes apliecina apņemšanos savā iestādē ieviest un veicināt kvalitātes prasību ievērošanu statistikas jomā.

 [Saprašanās Memorands par sadarbību OSS kvalitātes politikas ieviešanā](#)

Eiropas Statistikas prakses kodeksa piemērošanas rokasgrāmata ir izstrādāta, lai veicinātu vienotu izpratni par Prakses kodeksa prasībām. Rokasgrāmatā, atbilstoši Latvijas situācijai, skaidroti Prakses kodeksa principi, rādītāji un statistikas termini, kā arī prasības ir papildinātas ar saistošām Latvijas normatīvo aktu prasībām, skaidrojošu informāciju un labās prakses piemēriem.

 [Eiropas Statistikas prakses kodeksa piemērošanas rokasgrāmata](#)

Kvalitātes politika

CSP kvalitātes politiku veido CSP vīzija, misija, pamatvērtības un apņemšanās izpildīt prasības, ievērot labo praksi un nodrošināt nepārtrauktu darbības pilnveidošanu. Kvalitātes politika ir izstrādāta un tiek īstenota saskaņā ar CSP stratēģiju (3 gadu periodam) un darbības plānu.

 [CSP kvalitātes politika](#)

Kvalitātes vadlīnijas ir informatīvs dokuments, kas raksturo CSP un tās darbības galvenos aspektus: oficiālās statistikas sagatavošanas posmus, metodes un organizatoriskos principus, datu aizsardzības un izplatīšanas politiku. Šo vadlīniju mērķis ir sekmēt CSP darbības stratēģijas īstenošanu, iesaistot šajā procesā ikvienu CSP darbinieku, attīstīt komunikāciju ar sabiedrību un paplašināt ikviena interesenta – respondenta, datu lietotāja un visas sabiedrības – zināšanas par CSP darbību.

 [Kvalitātes vadlīnijas](#)

Komunikācijas stratēģija nosaka komunikācijas mērķus un principus, kas jāievēro, kā arī aktivitātes, kas veicamas, lai šos mērķus sasniegtu. Komunikācijas stratēģijā arī definētas svarīgākās lietotāju grupas un to pamatvajadzības.

 [Centrālās statistikas pārvaldes komunikācijas stratēģija 2019-2020](#)

Izplatīšanas politika nosaka statistiskas izplatīšanas vispārīgos principus, datu lietotājiem pieejamos CSP produktus un pakalpojumus, komunikāciju ar datu lietotājiem, sadarbību ar medijiem, individuālo datu pieejamību zinātniskiem un mācību mērķiem.

 [Statistikas izplatīšanas politika](#)

Revīzijas politikas mērķis ir noteikt, kā notiek sagatavoto un publiskoto statistikas datu pārskatīšana jeb revīzija.

Revīzija ir jebkura publiskoto statistikas datu pārskatīšana, neatkarīgi no tā, vai dati ir izplatīti elektroniski (publiski pieejamās datu bāzēs vai CSP preses izlaidumos) vai drukātā veidā (CSP publikācijās).

Šā dokumenta pirmajā nodaļā ir paskaidroti populārākie revīzijas politikas termini, otrajā nodaļā īsi raksturota CSP revīzijas politika, bet trešajā nodaļā sniegta CSP sagatavoto statistikas datu revīzijas cikls.

 [Revīzijas politikas pamatnostādnes](#)

Statistikas iestāžu atbilstība vispārīgajām kvalitātes prasībām

Ar mērķi nodrošināt Latvijas, Eiropas un starptautiskās politikas veidotājus un sabiedrību ar kvalitatīvu oficiālo statistiku un panākt, ka Latvijas oficiālās statistikas sistēmā (turpmāk – OSS) tiek piemēroti un ievēroti vienoti principi un prasības, CSP kā OSS vadošā iestāde ir noteikusi vienotas vispārīgās kvalitātes prasības Latvijas statistikas iestādēm, attiecinot Eiropas Statistikas prakses kodeksu (turpmāk – Prakses kodekss). Vispārīgās kvalitātes prasības skaidrotas Prakses kodeksa piemērošanas rokasgrāmatā.

 [Eiropas Statistikas prakses kodekss](#)

 [Eiropas statistikas prakses kodeksa piemērošanas rokasgrāmata](#)

Lai noteiktu Latvijas statistikas iestāžu atbilstību vispārīgajām kvalitātes prasībām, tiek veikti statistikas iestāžu novērtējumi.

Pēc Eiropas Savienības Statistikas biroja Eurostat iniciatīvas laika posmā no 2014. gada 29. septembra līdz 3. oktobrim neatkarīgu ekspertu komanda Latvijā veica izvērtējumu jeb detalizēto ekspertīzi par CSP atbilstību visiem Prakses kodeksa principiem. Detalizētās ekspertīzes rezultātā tika sagatavoti divi ziņojumi:

 [Ziņojums par CSP atbilstību Prakses kodeksa principiem \(PDF, angļu valodā\)](#)

 [Peer Review Report](#)

Latvijā eksperti nekonstatēja neatbilstības Prakses kodeksa prasībām, taču ierosināja 16 rekomendācijas CSP darbības pilnveidošanai. To ieviešanai CSP noteica uzlabojumu darbības ar gala termiņu 2019. gadā. Līdz 2017. gada beigām CSP ir izpildījusi 9 rekomendācijas.

 [Rekomendācijas \(angļu valodā\)](#)

 [Detalizētās ekspertīzes CSP ierosināto rekomendāciju izpildes statuss uz 31.12.2017.](#)

Kā OSS vadošā iestāde CSP ir apzinājusi, kā Prakses kodeksa prasības tiek ievērotas Latvijas statistikas iestādēs, kas nodrošina Eiropas statistiku (→ [ONAs](#)), un apkopojusi rezultātus par 2018. gadu.

 [2018. gadā aktualizēto pašvērtējumu kopsavilkums](#)

Novērtējuma rezultāti liecina, ka kopā pa visām iestādēm 84 % prasības ir ieviestas pilnā apjomā, 12 % daļēji un 4 % nav ieviestas.

CSP mērķis ir, sniedzot metodoloģisko atbalstu, ar uzlabojumu darbību palīdzību paaugstināt statistikas iestādēs ieviesto Prakses kodeksa prasību apjomu par 5 % gadā.

<https://www.csp.gov.lv/lv/visparigas-kvalitates-prasibas>